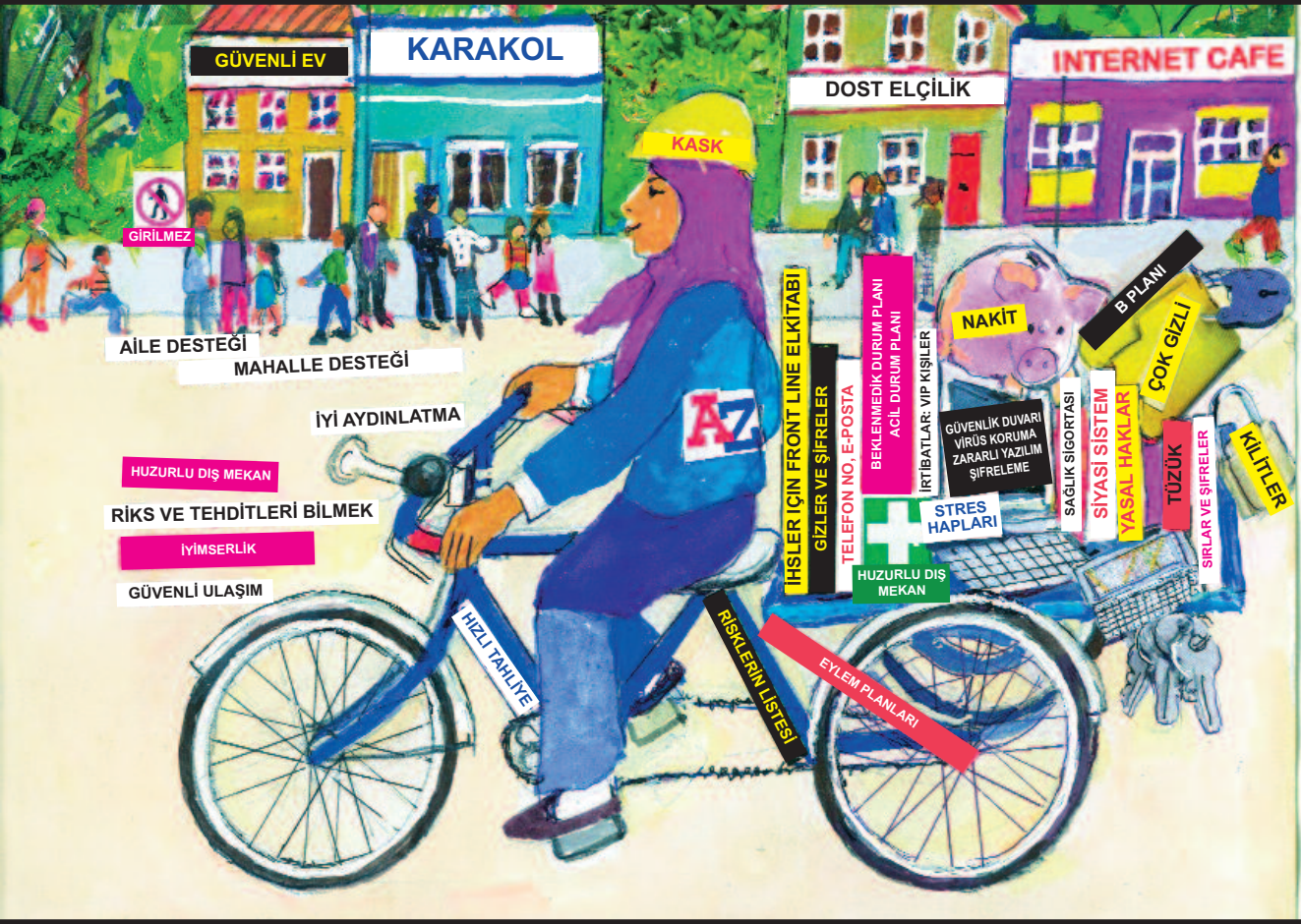

GÜVENLİK EL KİTABI:

RİSK ALTINDAKİ İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI İÇİN PRATİK ADIMLAR

BÖLÜM 6: ORTAMI ANLAMAK (BAĞLAM ANALİZİ)

Bu bölümde bağlam analizinin neden faydalı olduğunu, kiminle ve ne zaman yapılması gerektiğini inceleyeceğiz. Bağlam analizi için iki araç tanıtacağız – Bağlam Analizi Sorular ve Aktörlerin Analizi. Ek -1’de ise daha basit bir araç bulabilirsiniz: SWOT (Güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler) Analizi.

Bir güvenlik eğitimi sırasında katılımcılar Aktör Analizi üzerinde çalışıyor

Bağlam Analizi neden faydalıdır?

“O kadar çok silahlı grup var ki! Bu bölgede çalışan bir İHS’nin tüm bu farklı grupları tanıması gerekiyor – yerlerini, görünüşlerini, amaç ve yöntemlerini bilmesi lazım. Eğer bilmiyorsan ve silahlı bir grupla karşılaşırsan en doğru güvenlik stratejisinin ne olacağını bilemezsin. Eğer silahlı insanlar hırsızsa, tek istediklerinin aracımı çalmak olduğunu ve gitmeye izin vereceklerini bilirim. Eğer uyuşturucu kaçakçılarıysa beni öldürmek isteyeceklerdir, o yüzden hızla oradan kaçmam gerekir! Bölgedeki bu saldırganlarla ilgili bilgileri yerel topluluklarla birlikte geliştirdik – ve çalışanlarımızın nelere dikkat etmeleri gerektiğini ve tehlikeli bir durumda en doğru hareketin ne olabileceğini bildiklerinden emin oluyoruz.” İHS, Amerika

“Bizim ülkemizdeki en iyi korunma mekanizması nüfuzlu insanları tanımaktır. Kurumumuzda hangi üst düzey bağlantılarımızın olduğunu konuştuk. Bir kadın arkadaşımız gözaltına alındığında büyükbabasının üst düzey bir hükümet yetkilisiyle arkadaş olduğunu bildiğimiz için ondan torununun serbest bırakılması için konuşmasını istedik. Bu taktik işe yaradı.” İHS, Orta Doğu

“İnsan hakları çalışmalarımızı etkin bir biçimde yürütebilmek için bağlamımız, yani tarihimiz, siyasi sistemimiz ve kültürümüz hakkında derinlemesine bilgi edindik. Muhaliflerimizin ve destekçilerimizin kimler olduğunu, nasıl çalıştıklarını ve onları neyin motive ettiğini biliyoruz. Ve bu konuları tartışırken bu bilgiyi çok önemli bir konu olan güvenlik meselesine aktarmayı akıl etmediğimizi farkettilik! Bunun üzerine, bir süre bu unsurların güvenliğimizle bağlantısını tartıştık ve sonuçları güvenlik planımıza ekledik.” İHS, Avrupa

İHS'ler çok sayıda aktör ve çıkar gruplarının bulunduğu, son derece karmaşık ortamlarda çalışırlar. Aynı alanda uzun süre çalışan İHS'ler çalışmalarını yürüttükleri ortam hakkında derinlikli bir bilgi birikimi kazanırlar.

Ancak, zaman ayırıp bu bilgiyi güvenlik bağlamında yeniden kavramsallaştırmak ve analiz etmek kuruluşunuza birçok yönden faydalı olacaktır. Bir araya gelerek yeni bilgileri paylaşırsanız – örneğin nüfuz sahibi kişilere nasıl erişilebileceğiniz veya bu kişilerle nasıl irtibat kurabileceğiniz gibi – ve elinizdeki kaynakları kayıt altına alırsanız, bu deneyimlerinizden ve uzmanlığınızdan diğerleri de faydalanabilir. Bu uzmanlıktan güvenlikle ilgili yeni dersler çıkarabilir, kurumunuzun stratejik eylemler ve irtibatlar konusundaki farkındalığını artırabilir, kavrayışınızı geliştirebilir ve yeni fırsatları tespit edebilirsiniz.

Bağlam analizini kiminle ve ne zaman yapmalı

En iyi bağlam analizi birbirine güvenen bir grup ekip arkadaşıyla yapılır. Birlikte yapılan bu paylaşım ve haritalama güvenliksiz hissedilen alanlarının ortaya çıkmasını ve daha az tecrübeli olanların güvenlik meselesini daha iyi anlamalarını ve kendi güvenliklerini daha iyi idare etmelerini sağlayacaktır.

Bu çalışmayı yapmak için en uygun zaman kurumunuzun bir sonraki planlama dönemi için kurumsal plan hazırlama sürecidir (veya çalıştığınız ortamın güvenliğinde bariz bir değişiklik meydana gelmişse). Bu süreç, güvenlik ve korunma stratejilerini çalışmalarınıza entegre etmek için fırsat yaratacaktır. Aşağıda, bu süreçte – tercihen art arda - kullanabileceğiniz iki araç sunuyoruz.

Kurumunuzun büyüklüğüne ve kurum içinde birbirinize olan güven düzeyine bağlı olarak, bu sürece kurumun her çalışanı katılmayabilir; ama yine de temel noktaları kağıda dökmek ve kurumdaki herkese bilmeleri gerekenleri net bir biçimde anlatmak gerekiyor.

Ancak, eğer yukarıdaki paragraflarda yazılanlar sizin için geçerli değilse, örneğin yalnız çalışan bir İHS'yseniz, size Ek 1'de bulabileceğiniz, daha yalın SWOT Analiziyle başlamanızı (ve bunu başkalarıyla birlikte yapmanızı) öneriyoruz.

Bağlam analizini yaparken kafa yormak, araştırmak ve analiz etmek için yeterince vakit ayırırsanız güvenlik stratejiniz daha net ve daha odaklı olacaktır.

Bağlam analizi için araçlar

1. Bağlam Analizi Soruları

Aşağıda bağlam analizi için yanıtlanmanızın faydalı olacağı bazı sorular bulunuyor. (Bağlam Analizi Soruları başlıklı Ek 2'de, bir kurumun bu sorulara verdiği yanıtları görebilirsiniz.) Bu soruların yalnızca yol gösterici örnekler olduğunu unutmayın; kendi ortamınız için farklı soruların daha uygun olacağını düşünebilirsiniz.

Unutmayın: Eğer bir kuruluşun parçasıysanız bu soruları grup halinde tartıştığınızda daha iyi bir sonuç elde edersiniz.

Fig. 6.1

Bağlam analizi soruları:

1. Ülkenizde insan haklarını etkileyen temel meseleler nelerdir? (Siyasi, ekonomik ve toplumsal konular)
2. Bu temel meselelerin ana aktörleri kimler? (Güçlü kişiler, kurumlar, yerel ulusal, bölgesel ve uluslararası kuruluşlar, şirketler ve diğer ülkeler... gibi)
3. İnsan hakları çalışmalarımız bu ana aktörlerin çıkarlarını olumlu veya olumsuz biçimde nasıl etkileyebilir – şimdikiye dek nasıl tepki verdiler?
4. İHS'ler en fazla ne zaman (sözel veya fiziksel) saldırıya uğrama riski yaşıyor? (Örneğin seçimler öncesinde veya sırasında, bir rapor yayımlandıktan veya önemli isimlerin adlarını açıkladıktan sonra, protesto gösterileri, yıldönümleri, üst-düzey ziyaretler, etkinlikler sırasında, vs)

"Elmas çıkarılan alanları denetleyen devlet güçlerinin gerçekleştirdiği ödümleri ve diğer ihlalleri izliyor ve belgeliyorduk. Devlet Kimberly sürecine (elmas ticaretinin insan hakları ihlallerine karşınmasını sağlamak için elmas satışlarına düzenleme getirilmesini hedefleyen kampanya) yeniden katılma müzakereleri sürdürüyordu. Derneğimizin direktörü gözaltına alındı ve 'devlet aleyhine düzmece bilgi aktarmak ve yayımlamak' ile suçlandı."

İHS, Afrika

(Suçlamalar aylarca devam eden ulusal ve uluslararası baskıdan sonra düşürüldü.)

Belli ki, STK'nın çalışmaları uluslararası topluluğun dikkatini insan hakları ihlallerine çekmesiyle ekonomik çıkarları tehdit etmiş, hükümeti ve güvenlik güçlerini stratejik önemdeki konularda karşısına almıştı.

Çalışmalarınızla gücü elinde tutanların önemli stratejik hedeflerini az ya da çok zora sokuyor olabilirsiniz. Eğer yürüttüğünüz çalışma önemli bir konuyu doğrudan etkileyebilecek nitelikteyse, ağır bir baskı görme riskiniz artacaktır.

Bu yüzden, bu tip zorlayıcı çalışmaları en güvenli yolla yürütebileceğiniz yöntemleri içeren ve riskin artması halinde güvenlik tedbirlerini adapte etmenize, artırmaya veya yenilerini oluşturmanıza olanak sağlayacak esnek bir güvenlik planınızın olması önemlidir.

Bir sonraki aracımız aktörleri, bu aktörlerin güvenliğinizle ve birbirleriyle olan ilişkilerini incelemek için kullanılıyor.

"Her hafta önümüzdeki faaliyetlerimizi ve bunların güvenliğimizi nasıl etkileyebileceğini tartışırız."

HRD, Amerika

2. Aktörlerin Analizi

Aktörlerin Analizi güvenlik durumunuzdan (olumlu veya olumsuz anlamda) çıkarı olan ve güvenliğinizi etkileyen kişiler hakkında daha bilgili olmanızı sağlayabilir. Çıkarlarını ve çatışma noktalarını tespit etmenize yardım eder ve olumlu sonuçlanabilecek ilişkileri nasıl kurabileceğinize dair daha bilinçli düşünmenizi sağlayabilir. Bilgi dağarcığınızı güçlendirip geliştirir ve güvenliğiniz için en etkili tedbirleri seçmenizde yol gösterici olabilir.

Bu analizi oluşturmak zaman alabilir (ve her yıl veya değişim dönemlerinde güncellenmesi gerekir) ama son derece değerli bir kaynak olacaktır.

Hatırlatma: Daha basit bir araç da mevcut (Ek 1'deki SWOT analizi)

Hatırlatma: En doğrusu bunu bir grup halinde yapmaktır. Böylece bilgi ve deneyimlerinizi paylaşabilirsiniz.

Fig. 6.2 Örnekle: Aktörlerin Analizi

Hükümet	Polis	Dini Kurumlar	Medya	Uluslararası STK'lar	Siyahli Muhafif Gruplar	Ordu	BM kurumları	Uluslararası İH STK'lar	Diğer Devletler
X		ÖRNEK 1							
	X								
ÖRNEK 2		X							
Medya			ÖRNEK 3						
Uluslararası STK'lar				X					
Siyahli Muhafif Gruplar					X				
Ordu						X			
BM kurumları							X		
Uluslararası İH STK'lar								X	
Diğer Devletler									X

ÖRNEK 1:

Dini kurumlar hükümet üzerinde nasıl etki kuruyor?

ÖRNEK 2:

Hükümet dini kurumları nasıl etkiliyor?

ÖRNEK 3:

a) ilginç konulara ilgi var. Hükümetin kendilerini kapatabileceği endişesi
b) etkinlikleri haber yapıyor, İH'S'lerden gelen yazıları basıyor
c) Koruma gücü – yüksek d) koruma isteği - orta

Biraz kağıt ve marker kalemlere ihtiyacınız olacak. Kendinize geniş bir çalışma alanı oluşturabilmek için ofisin bir duvarını flip chart kağıdıyla kaplayabilirsiniz.

1. Adım: Bir İHS olarak sizin veya kurumunuzun güvenlik durumuyla ilgili olan -olumlu veya olumsuz- tüm paydaşları veya (devlet ve devlet dışı) aktörleri flip chartta listeleyin. (Bu aşamayı Fig. 6.1'deki soruları yanıtladığınızda yapmış olabilirsiniz) Örneğin: Cumhurbaşkanlık, İçişleri Bakanlığı, ordu, polis, silahlı muhalif gruplar, siyasi partiler, dini gruplar, medya, ticari kuruluşlar, uluslararası STKlar, ulusal STKlar, yabancı elçilikler, cemaat liderleri / akıller, ilgili topluluklar.

Eğer daha kırsal bir bölgedeyse, listeyi kendi alanınıza veya bulunduğunuz bölgeye odaklanarak yapmaya karar verebilirsiniz. İdeal olan her ikisini de yapmak.

2. Adım: Listeniz hazır olunca, tüzel kişiler veya gruplar arasındaki farklılıkları en iyi yansıtacak biçimde nasıl alt kategorilere bölebileceğinizi düşünün. Örneğin İçişleri Bakanlığı'nın emri altında hem polis gücü (sizin çalışmalarınıza karşı olan ve sizi her durumda korumayacak olan bir güç) hem de İHS'lerin korunmasından sorumlu bir birim (İHS'lerin korunması konusunda itibar edinmeye çalışan bir birim) olabilir. Ayrıca, İHS'lerin devlete bağlı medyayla özel sektöre ait medya kurumları arasında, farklı dini gruplarla, farklı elçiliklerle, farklı topluluklarla ilişkileri arasında farklılık olabilir.

3. Adım: Ardından listelediğiniz aktörleri sayın ve bu sayı +1 oranında yatay ve dikey hücreye sahip bir tablo çizin

En üst sol köşeyi boş bırakarak aktörleri hem yatay hem dikey olarak aynı sırayla yazın.

4. Adım: Aynı aktörün yazılı olduğu yatay ve dikey hücrelerin kesişim noktalarına (tablodaki X ile işaretli hücreler) şunları yazın:

- İHS'lerin korunmasıyla (veya onlara saldırılmasıyla) ilişkili olarak, bu kişilerin amaç ve çıkarları
- İHS'lere saldırma veya koruma stratejileri
- İHS'lere saldırmak veya onları korumak için ellerindeki güç (şöyle yazabilirsiniz: güç (koruma veya saldırı) – düşük / orta / yüksek)
- İHS'lere saldırmaya veya onları korumaya ne kadar hazırlar (düşük / orta / yüksek)

Örnek olarak 'Medya' hücresi verilmiştir (bkz. Fig 6.2)

Diğer hücreler için, paydaşlar arasındaki ilişkiyi İHS'lerin korunması bağlamında değerlendireceksiniz. Yani, en üst sıradan başlayarak, üst sıradaki aktörle, bu hücrenin kesiştiği aktör arasındaki ilişkileri ve etkileşimi değerlendireceksiniz.

Örneğin, (yatay) sıradaki Hükümet hücresiyle kesişen (dikey) sütundaki Dini Kurumlar hücresine, dini kurumların Hükümet üzerinde nasıl etkisi olduğunu yazın. Üst sıradaki Dini Kurumlar yazan hücreyle sol sütundaki Hükümet yazan hücrenin kesişim hücresine de hükümetin dini kurumlar üzerindeki etkisini yazacaksınız.

Analizi tamamladığınızda size çarpıcı gelen çıkarımları not edin.

.....

.....

.....

.....

Aktörler Analizi sayesinde daha önce dikkat etmediğiniz bazı şeyleri fark edebilirsiniz. Örneğin:

- İHS'leri koruyacak gücü olan aktörlerden bazılarıyla henüz hiç ilişkimiz yok
- İHS'lere saldıran bazı aktörler üzerinde, bizi koruma gücüne sahip aktörlerin etkisi olabilir (örneğin Başkan basın konusunda çok hassas olabilir)
- Bize saldıran bazı güçlü aktörler aslında bazı konularda bizimle ilişki kurmaya hazır olabilir - bu tür fırsatları değerlendiriyor muyuz?

"Komşularım beni yetkililere 'devlet düşmanı' diye ihbar etti. Bölgedeki insanların daha adil şartlarda elektrik kullanması için yardım ettiğimde, komşularım insan haklarının aslında ne demek olduğunu daha iyi anladı ve beni desteklemeye başladı." İHS, Doğu Avrupa

Muhafazakar bir gazetenin yazı işleri müdürünün bizim çalışmalarımızla ilgilenmeyeceğini varsayıyorduk. Yerli halka yardımcı olacak somut önerilerimizi anlatmak üzere kendisiyle bir toplantı yaptığımızda tüm önerilerimizi kabul etti! Bu buluşmayla ilişkimiz gelişti ve o gazete etkinliklerimizi daha sık haber yapmaya başladı." İHS, Afrika

Son yorumlar:

Güvenlik durumunuz söz konusu olduğunda güvenlik planları önemli yapı taşlarıdır. Güvenlik planlarından elde edeceğiniz en önemli kazanım "ya.... olursa?" sorusu üzerine düşünme sürecidir - bu süreçte hem beklediğiniz, hem de beklenmedik olaylara tepki verme becerinizi geliştireceksiniz.

Güvenlik planları ve prosedürleri kıymetli araçlar olmakla birlikte durum farkındalığı, sağduyu ve iyi muhakeme ile dengelenmelidir.

Front Line Bu Çalışma Kitabı hakkındaki her türlü yorum ve görüşlerini memnuniyetle bekliyor. workbook@frontlinedefenders.org adresinden bize görüşlerinizi iletebilirsiniz.

2005 Front Line Ödülü sahibi Sudanlı Dr. Mudawi dönemin İrlanda Cumhurbaşkanı Mary McAleese ile